

Meubels en lakens in de Kerkstraat

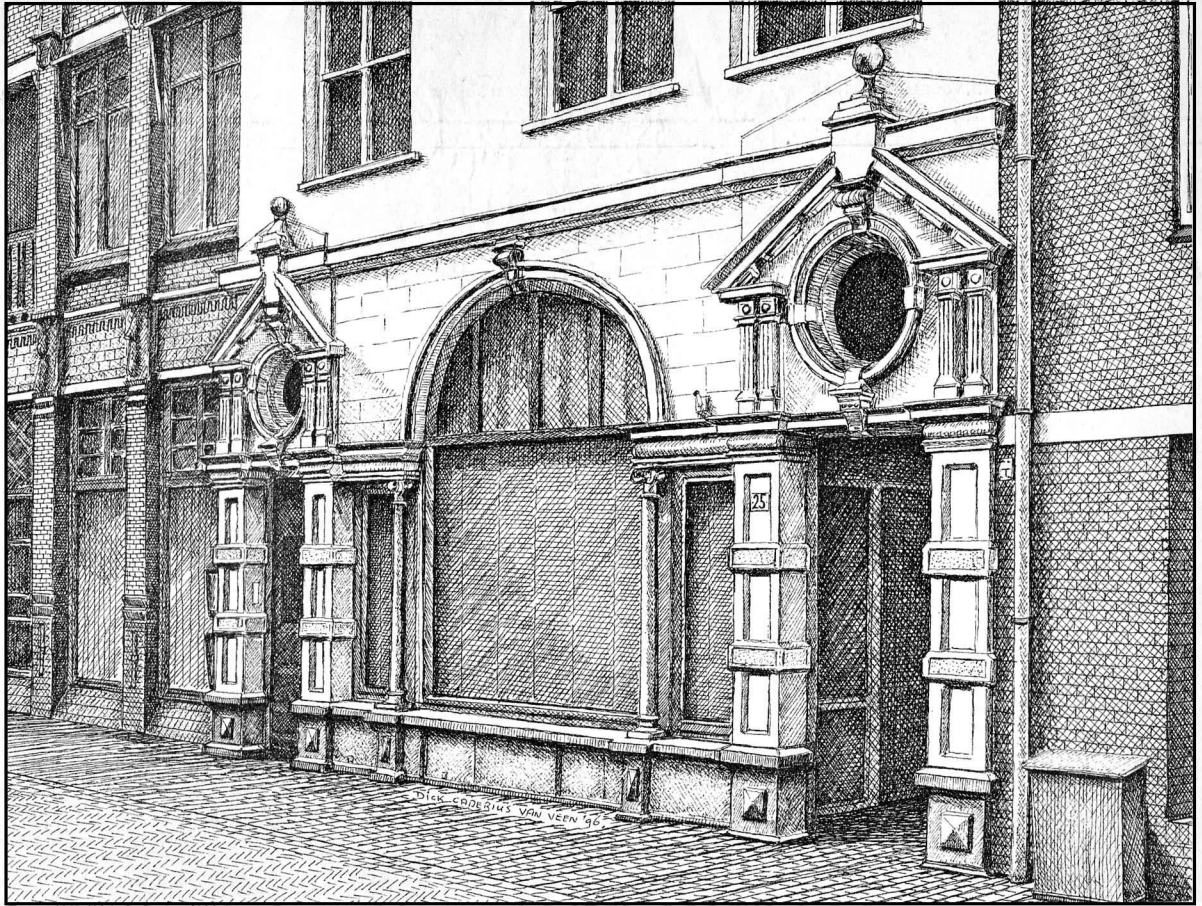

door HARRY VAN DER PLOEG

ARNHEM - Enthousiast zijn de monumentdeskundigen van de gemeente Arnhem over de opvallend fraaie pui van het pand op de begane grond van Kerkstraat 25. Opvallend is het feit dat de makers diverse technieken en stijlen uit het verleden in deze gevel met elkaar hebben gecombineerd. Kenners noemen dit 'eclectisch'. Het resultaat is „een rijke winkelpui van een in de binnenstad van Arnhem vrij zeldzaam type”, aldus dezelfde kenners. Thans huist achter die rijkdom de Stichting Werk en Scholing, een organisatie die werklozen helpt bij het zoeken van werk. Tot 1978 zetelde in dit kantoor Zollingers Meubelfabriek.

Die voormalige meubelfabriek grenst aan Kerkstraat 23, een meestueus gebouw dat weer aan de Pastoorstraat grenst. Vermoed wordt dat dit hoekpand hier tussen 1920 en 1925 is verzezen, in een zakelijke stijl met architectonische invloeden van de Amsterdamse school, mogelijk naar een ontwerp van de befaamde architect W. Diehl. Tot 1960 was hier de lakenhandel van Oostveen gevestigd. De voormalige meubelfabriek is volgens deskundigen in de jaren tussen 1875 en 1900 gebouwd. „Mijn opa heeft zich op 1 februari 1928 in de Kerkstraat gevestigd”, vertelt directeur Jaap Zollinger van het gelijknamige bedrijf, dat tegenwoordig in Huissen zetelt. Het weidse bedrijventerrein aan de Nijverheidstraat aldaar is niet te vergelijken met het nauwe straatje waarin grootvader Zollinger tijdens de jaren twintig zijn dressoirs, tafels en stoelen maakte.

In 1928 was er trouwens al een timmerwerkplaats in het pand; de werkplaats van een andere meubelmaker, met de toepasselijke naam Stoel. Het kantoor van de Stichting Werk en Scholing huist thans in feite in de overgebleven winkel van de meubelmaker. In het verleden liep de bijbehorende werkplaats zo'n 35 meter door naar achteren, in de richting van de Bakkerstraat. Zollinger: „De werkplaats was eigenlijk een oude boerderij. We hadden daar ook nog een binnenplaats, dat was eigenlijk een straatje dat daar vroeger gelopen heeft”. Aan de kant van de Bakkerstraat grensde de meubelfabriek aan de paardenstal van het transportbedrijf Wensink. Zollinger: „Je hoorde de paarden tegen de muur stampen”. In de loop der jaren stapte Zollinger over op de productie van complete meubelinrichtingen voor het bedrijfsleven. „In de Kerkstraat hebben we nog gewerkt aan winkelinrichtingen en

♦ In de voormalige meubelfabriek van Zollinger aan de Kerkstraat zetelt tegenwoordig de Stichting Werk en Scholing.

grote vergaderruimten van fabrieken, bijvoorbeeld voor de Coberco”. Ruimtegebrek was de reden voor het vertrek van Zollinger uit de binnenstad. De nauwe Kerkstraat leverde steeds grotere problemen op voor het transport. Tijdens de vrijdagmarkt op het Kerkplein lag de aan- en afvoer zo goed als stil. Het werd dus tijd voor een verhuizing, naar Molenbeekstraat in de wijk Molenbeke. Zollinger: „Daar hebben we bijna vijftien jaar gezeten. Daarna hebben we een nieuw pand laten bouwen in Huissen”. In dat moderne bedrijf werken twaalf mensen. Net zoveel trouwens als in de tijd van grootvader Zollinger. De productie is nu gericht op interieurverzorging. „Balie's, hotelinrichtingen, kantoorinrichtingen. Alles op maat”. Zollinger herinnert zich ook nog de lakenhandel van de familie Mattheij in het schitterende hoekpand van de burenen. „De familie woonde daar weer naast, in het huis aan de Pastoorstraat 11”. Mevrouw Mattheij woont daar nog

steeds. Ze vertelt dat de lakenhandel vroeger Oostveen heette: 'groothandel in stoffen' om precies te zijn. „Na het vertrek van Oostveen in 1960 kwam de Raad van Arbeid erin. Ook de Ohra en verschillende banken hebben erin gezeten”. Veel jongere Arnhemmers kennen het pand alleen als de voormalige gemeentelijke kredietbank. Na het vertrek van Zollinger is Kerkstraat 25 volgens mevrouw Mattheij nog gekraakt geweest. „Door de Baghwan. Dat duurde zes tot zeven jaar. Een smerige troep was het er toen”. Vervolgens trok de tweedehands boekhandel 'De Towerberg' in de winkel. Die verhuisde later weer naar de Nieuwstad. De diepe werkplaats van Zollinger is overigens na het vertrek van de meubelfabrikant gesloopt en vervangen door nieuwbouw. In de winkel werken nu twee mensen van Werk en Scholing. „Voordat wij erin kwamen zat hier ook nog de kabelkrant”, vertelt de heer Roding, consultant van de stichting. Hij

wijst op de contouren van een reclametekst van Van Nelle op de vroegere winkelruit. Die roept weer een paar vragen op over een andere mogelijke huurders. Een sigarenhandel misschien? Een kruidenier? Vast staat dat ook de Stichting Werk en Scholing niet lang meer in de Kerkstraat zal blijven. „We gaan waarschijnlijk volgend jaar zomer verhuizen”, vertellen de medewerkers. „Naar nieuwbouw op de hoek van de Weerdjesstraat en het Roermondsplein”. Een makkelijk onderwerp voor historische onderzoek is dit deel van de Kerkstraat overigens niet. Voordat je het weet word je hier op het verkeerde been gezet. De nummering van deze straat is namelijk in het verleden flink overhoop gehaald. Kerkstraat 23 en 25 maakten tot 1972 deel uit van een drietal huizen tussen de Broerenstraat en de Pastoorstraat. In dat jaar werden deze huizen gesloopt en vervangen door het groteske nieuwbouwpand waarin thans op de begane grond aan de kant van de Kerkstraat een beddenspecialist zetelt. In het verdwenen huizenblok stond ooit het Israëlitische badhuis. Op nummer 25 - de zuidelijke hoek van de Pastoorstraat - bevond zich vroeger een café, met kasteleins die luisterden naar de namen J. Jeurissen, A.G. Reinders, C.G. Wiegers en H. Brugman. Met die laatste naam zijn we al in de jaren rond de Eerste Wereldoorlog beland. De eerste drank moet hier in 1898 geschon-

ken zijn, toen W. Janssen zijn handel in wijnen en gedistilleerd op Kerkstraat 25 vestigde. Aan de overkant van de Pastoorstraat, op Kerkstraat nummer 26, 27 en 27a, zat de stoffenhandel van Oostveen, de latere stadsbank dus. „Wij zaten op 28, 28a en 30”, vertelt Zollinger, pratend over de pand dat nu nummer 25 heeft. Leuk voor de puzzelaars onder ons!